

Полонська Т. К. Реалізація інтегрованих змістових ліній на уроках іноземної мови у 5–6 класах гімназії засобами ігрових технологій. *Навчання через гру в освітньому просторі України: досвід, виклики, ідеї та рішення*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (у дистанційному режимі). 18–19 березня 2021 р. Запорізький ОІППО, м. Запоріжжя, Електронний збірник наукових праць ЗОІППО. 2021. № 1 (43). С. 1–5.
https://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip43.html

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРОВАНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У 5–6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЇ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним із шляхів оновлення змісту освіти й узгодження його із сучасними потребами, інтеграцією до європейського освітнього простору є орієнтація нових навчальних програм на набуття ключових компетентностей та створення ефективних механізмів їх запровадження.

Метою навчання іноземної мови в гімназії є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього й опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини. Для увиразнення ключових компетентностей у навчальній програмі з іноземних мов для 5–9 класів виокремлено чотири наскрізних або інтегрованих змістових ліній, а саме: «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» [3].

Наскрізні змістові лінії є спільними для всіх шкільних предметів, у тому числі й іноземної мови. Наскрізними ці лінії є тому, що пронизують зміст освіти як у горизонтальній (у різних навчальних предметах), так і вертикальній (у навчанні кожного предмета за роками) площинах і реалізуються упродовж вивчення всього курсу. Інтегрованими лінії є тому, що вони, як засіб інтеграції ключових і предметних компетентностей, інтегрують також навчальний зміст.

Одним з ефективних засобів реалізації наскрізних змістових ліній (НЗЛ) на уроках іноземної мови у 5–6 класах гімназії, як і формування ключових компетентностей, є ігрові технології. У методиці навчання іноземних мов гру (часто вживається термін «ігрові технології») розглядають як «форму діяльності в умовах ситуацій, що спеціально створюються з метою закріплення й активізації навчального матеріалу в різних ситуаціях спілкування» [1, с. 74].

У навчальному процесі гімназії найпоширенішими є *дидактичні ігри*, котрі сприяють виконанню комунікативних завдань у навчанні іноземних мов, відповідають психологічним особливостям учнів, ураховують їхні потреби та

інтереси, розвивають спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мовлення, сенсорну орієнтацію, кмітливість тощо. У дидактичних іграх цілі навчання досягаються через виконання ігрових завдань.

Як засвідчує педагогічний досвід у галузі іншомовної освіти, учні, які розвиваються через ігрову діяльність, є більш умотивованими до оволодіння іноземною мовою, мають добре розвинені навички спілкування, командної роботи, уміння генерувати нові ідеї, проявляти ініціативу, критично мислити й оперувати інформацією. Окрім того, перевагою використання ігрових технологій є універсальність ігор: їх можна застосовувати на будь-якому році навчання іноземної мови, із будь-якими категоріями учнів, на різних етапах уроку.

Гра сприяє виконанню низки *методичних завдань*, зокрема: створення психологічної готовності, багаторазове повторення матеріалу, тренування – підготовка до спонтанного мовлення, формування та розвиток предметних і ключових компетентностей.

Оскільки інтегровані змістові лінії корелюються з окремими ключовими компетентностями (так, ІЗЛ «Екологічна безпека і сталий розвиток» із КК «Екологічна грамотність і здорове життя» та «Основні компетентності у природничих науках і технологіях»; ІЗЛ «Громадянська відповідальність» із КК «Соціальна та громадянська компетентності»; ІЗЛ «Здоров'я і безпека» із КК «Екологічна грамотність і здорове життя»; ІЗЛ «Підприємливість і фінансова грамотність» із КК «Ініціативність і підприємливість»), то для їх формування можна використовувати аналогічні ігри.

Стисло охарактеризуємо інтегровані змістові лінії та запропонуємо перелік ігор (дібраних нами з різних джерел, або розроблених самостійно) для їх реалізації на уроках іноземної мови у 5–6 класах гімназії.

ІЗЛ **«Екологічна безпека та сталий розвиток»** спрямована на формування в учнів відповідальності та екологічної грамотності, готовності брати участь у вирішенні питань довкілля і розвитку суспільства. Лінія реалізується у процесі вивчення тем «Природа та навколишнє середовище», «Людина», «Відпочинок і дозвілля», «Подорож». Для формування зазначеної ІЗЛ пропонуємо використовувати *ігри*: «Здогадайся», «Не знищуй», «Екологічний світлофор», «Чотири стихії».

ІЗЛ **«Громадянська відповідальність»** сприяє формуванню свідомого громадянина і патріота своєї країни, основ відповідального ставлення до громади та суспільства. Вона реалізується у процесі вивчення тем «Людина», «Я, моя родина і друзі», «Школа та шкільне життя», «Відпочинок і дозвілля», «Природа та навколишнє середовище». Для реалізації лінії доречним буде використання *ігор*: «Право на ім'я», «Право на освіту», «Право на відпочинок і дозвілля», гра-подорож «Країна прав і обов'язків», «Хто я?»

ІЗЛ *«Здоров'я і безпека»* спрямована на формування учня як повноцінного громадянина суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя. Лінія формується у процесі вивчення тем «Харчування», «Людина», «Помешкання», «Я, моя родина і друзі», «Відпочинок і дозвілля», «Подорож». Для реалізації лінії доцільними будуть *ігри*: «Моє здоров'я», «Кольорова руханка», «Так чи ні?», «Склади рюкзак», «Світлофор». До здоров'язберігаючих ігор можна віднести пальчикові ігри, ігри-релаксації (пантоміми), ігри з м'ячиком, рухливі ігри, фізкультхвилинки тощо.

ІЗЛ *«Підприємливість і фінансова грамотність»* передбачає забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань і розвиток їхніх лідерських ініціатив, що здійснюється під час оволодіння темами «Я, моя родина і друзі», «Свята і традиції», «Подорож», «Харчування».

Для реалізації лінії доцільно використовувати *ігри*: «Люди до людей», «Реклама дитячого кафе», «Математичне лото», «Аверс і реверс».

Наведемо приклад проведення дидактичної гри екологічного спрямування **«Не знищуй!»**

Мета гри: формування в учнів ідеї цілісності природи, розвиток умінь розв'язувати елементарні екологічні проблеми.

Обладнання: картки із зображенням тварин і рослин.

Хід гри: учитель на дошці малює три вписаних кола. У колі посередині прикріплює картки із зображенням тварин і рослин. Потім пояснює, що це коло означає планету Земля, де живуть люди, тварини і рослини. Далі педагог дає команду жителям планети Земля: «У центрі буде побудовано місто. Звільніть територію і розмістіть усіх у двох інших районах (колах)». Після того як учні виконають це завдання, учитель дає іншу команду: «У другому районі будуть побудовані дороги, заводи. Розмістіть усіх у третьому районі».

Для стимулювання в учнів уміння аналізувати ситуацію та з'ясування, як вони уявляють роль тварин у житті людей і природи, учитель пропонує обговорити цю ситуацію за допомогою таких запитань: 1. У результаті чого тварини опинилися в цій ситуації? 2. Як впливає людина на природу? 3. Який зв'язок ви бачите між природою і здоров'ям людини?

Запропоновані нами ігри доцільно використовувати в усіх класах починаючи з першого. При цьому важливо враховувати мовні здібності учнів, їхні вікові зміни, а також характерні для кожного ступеня навчання особливості. Окрім того, зміст ігор має відповідати комунікативним потребам учнів і тематиці ситуативного спілкування відповідно до чинних навчальних програм. З іншими типовими прикладами ігор для формування усіх предметних і ключових компетентностей на уроках іноземної мови пропонуємо ознайомитися в колективному посібнику за участі авторки цієї публікації [2].

Література

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : ИКАР, 2009. 448 с.
2. Дидактичні та методичні засади компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі : навч.-метод. посіб. / за наук. ред. В. Г. Редька; відп. за вип. Т. К. Полонська. Київ : Пед. думка, 2020. 293 с.
3. Навчальні програми з іноземних мов. 5–9 класи. Київ : МОН України, 2017. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf/804/17>